

Başvuru Numarası	:2022/1326
Toplantı Tarihi/Sayısı	:14.9.2023/36
Karar Numarası	:2023/629
Başvuran	:K. Ç.
Başvuran Vekili	:-
Adres	:-
Muhatap Kurum/Kişi	:Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	:-

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın doktor raporu doğrultusunda kendisine verilen yağsız diyet yemeklerin içindeki malzemelerin yetersiz olduğu, daha önce bulunduğu ceza infaz kurumlarında yağsız diyet uygulanan kişilere verilmekte olan ek gıda maddelerinin mevcut bulunduğu Kurumda verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda, bazı rahatsızlıkları nedeniyle doktor raporu ile yağsız yemek aldığını ancak yağsız gelen yemekler içinde et, tavuk, kıyma, peynir gibi gıda maddelerinin olmadığını, yağsız yemek olarak o gün Kurumda pişen yemeğin haşlamasının kendisine verildiğini,

b. Daha önce bulunduğu ceza infaz kurumlarında yağsız yemek alan kişilere haftalık olarak domates, peynir, yoğurt ve süt gibi gıda maddelerinin verildiğini ancak mevcut bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda bu gıda maddelerinin sadece şeker (diyabet) diyeti alan kişilere verildiğini,

c. Adalet Bakanlığı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, konuya ilişkin dilekçe yazdığını ancak sonuç alamadığını iddia ederek gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Konuyla ilgili olarak 47 No'lu Ceza İnfaz Kurumlarına Gönderilen Ödeneklerin Kullanımı, Diğer Hükümler Genelgesi'nin "İaşenin Hazırlanması" başlıklı 1'inci maddesi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 72'nci maddesinde hükümlü ve tutuklulara Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca belirlenecek kalori esasına göre besin verileceğinin hükme bağlandığı, bu kapsamda Sağlık Bakanlığı ile yapılan çalışmalarla bir kişi için günlük ortalama kalori değerinin 2.300 kalori olarak belirlendiği,

b. "Sağlık Bakanlığı mahalli teşkilâtı ve varsa kurum tabipliğiyle de gerekli görüşmelerde bulunularak yemek tabelalarına kalori değerlerinin yazılması sağlanacaktır." hükmü doğrultusunda Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından hazırlanan yemeklerin, günlük iâşe miktarı ve Kurum gıda depolarındaki kuru gıda malzemelerinin ve mevsimsel olarak değişen taze meyve ve sebzelerin durumu dikkate alınarak, kalori

hesabı yapılarak hazırlanıp Kuruma gönderildiği, hükümlü ve tutuklulara 3 öğün olarak dağıtıldığı,

c. Kurumda diyet yemek almak isteyen hükümlü veya tutuklular için doktor tarafından rapor düzenlendiği, diyeti bulunan hükümlü ve tutukluların doktor raporlarının Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumuna gönderilerek diyet raporları doğrultusunda hükümlü ve tutukluların yemeklerinin Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumunca hazırlanmakta olduğu,

ç. Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumu mutfağında hazırlanan yemeklerin listesinin haftalık olarak belirlendiği, Kurumda bulunan ve diyet yemek alması doktor raporu ile uygun görülen hükümlü ve tutukluların listelerinin Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumuna ulaştırıldığı ve bu listelere göre normal yemek ve diyet türlerine göre diyet yemeklerin hazırlandığı,

d. Diyet yemek yemesi doktor raporu ile uygun görülen hükümlü ve tutukluların, belirlenen diyet türüne göre *yemesi sakıncalı gıdalar ve yerine verilecek gıdalar* şeklinde Kurum Doktoru tarafından liste hazırlandığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından muhatap Kurumun cevabi yazısına ilişkin yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma başvuru yapabileceği*" belirtilmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

8. Adı geçen Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesinin birinci fıkrasına göre;

"*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, başvuranın iddiaları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Anayasa'nın 17'nci maddesinin birinci fıkrasına göre:

"*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*"

11. Avrupa Birliği Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı (Avrupa Cezaevi Kuralları) "Beslenme" başlıklı madde 22.1'e göre:

"Mahpuslara, yaşlarını, sağlıklarını, fizikî koşullarını, dinlerini, kültürlerini ve çalıştıkları işin özelliğini gözeterek besleyici gıdalar temin edilmelidir."

12. Başvuranın ilk iddiası bazı rahatsızlıkları nedeniyle doktor raporu ile yağsız yemek aldığı ancak yağsız gelen yemekler içinde tavuk, kıyma, peynir gibi gıda maddelerinin olmadığı, yağsız yemek olarak o gün Kurumda pişen yemeklerin haşlamasının kendisine verildiği şeklindedir. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün beslenmesi*" başlıklı 72'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır.

(2) Hükümlü, kendisine verilen günlük besin ve ihtiyaç maddeleri dışındaki ihtiyaçlarını kurum kantininden sağlayabilir. Kantini bulunmayan kurumlarda, bu maddeler, idarenin izin ve kontrolü altında dışardan sağlanabilir.

(...)"

Bu kapsamda muhatap Kurumun cevabi yazısı, yemek listeleri ve ilgili mevzuat hükümleri birlikte incelendiğinde yağsız diyet yemekler için günlük iâşe bedeli ve ortalama 2.300 kalori dikkate alınarak özel bir menü çıkarıldığı, menünün öğle ve akşam yemekleri için çıkarılan normal menünün yağsız ve tuzsuz hali hazırlanarak oluşturulduğu, normal menüde et olmadığına yağsız diyet menüde de et olmadığı, haftada en az 4 gün et, tavuk, tavuk ürünleri(şinitzel, tavuk döner vb.) ya da kıymalı, etli, tavuklu yemek çeşitlerinin menüde yer aldığı, et ya da tavuk verilmeyen günlerde yoğurt, peynirli makarna, ayran, yoğurtlu kızartma, cacık gibi gıdaların verilmekte olduğu tespit edilmiştir.

13. Başvuranın ikinci iddiası daha önce bulunduğu ceza infaz kurumlarında yağsız yemek alan kişilere haftalık olarak domates, peynir, yoğurt ve süt gibi gıda maddelerinin verildiği ancak mevcut bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda bu gıda maddelerinin sadece şeker (diyabet) diyeti alan kişilere verildiğine ilişkindir. 26/10/2005 tarih ve 25978 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin "İâşe miktarlarının öğünlere dağıtımı" başlıklı 6'ncı maddesine göre:

"Yönetmeliğe göre iâşe edilenlerin günlük gıdası, Yönetmeliğin 5 inci maddesindeki iâşe miktarı, çeşit ve gramajı üzerinden üç öğün olarak verilir. Öğünlerin gramaj ve kalori miktarları 5 inci maddeye göre belirlenmiş esaslara bağlı kalınarak kurum müdürlüklerince tespit edilir."

Bu çerçevede yağsız diyete göre yemek yemesi, doktor raporu ile uygun görülen hükümlü ve tutuklulara Kurum Doktoru tarafından *yemesi sakıncalı gıdalar* ve *yerine verilecek gıdalar* şeklinde belirleme yapıldığı, başvuran hakkında Kurum Doktoru tarafından yerine verilecek gıdalar şeklinde bir liste hazırlanmadığı, adı geçen Yönetmeliğin 6'ncı maddesine uygun olarak başvurana 3 öğün yağsız ve tuzsuz yemek verilmekte olduğu, şeker(diyabet) diyet uygulanan hükümlülere diyetlerine uygun ayrı bir menü verilmekte olduğu, hükümlü ve tutuklulara Kurum kantininde süt, yoğurt, peynir, meyve ve sebze satılarak bu ürünlere erişim imkânı tanındığı, hükümlülere kahvaltılarda yumurta, peynir ya da zeytin verildiği, bu gıdalar verilmediği zaman çorba çeşitlerinin çıkarıldığı tespit edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, vejetaryen olan bir hükümlünün protein ihtiyacının cezaevi koşullarında karşılanmadığı iddialarını içeren bir başvuruda, ceza infaz kurumunda başvurusunun talebine yönelik özel bir menü çıkarıldığı, cezaevi kantininde sebze ve meyve satılarak vejetaryenler için imkân tanındığı, dolayısıyla başvurusunun beslenme tercihi çerçevesinde gerekli olan menünün cezaevi tarafından sağlanmakta

olduğu yönünde değerlendirmede bulunmuştur. (AYM, Şehmus Özsubaşı, B. No:2013/2582, 3/3/2016, para.51.) Nitekim somut başvuruda da başvuranın yağsız diyet reçetesi çerçevesinde gerekli olan gıdaların Kurum İdaresi tarafından sağlanmakta olduğu anlaşılmıştır.

14. Sonuç olarak; 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında, başvurudaki iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĐUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye